

IN MEMORIAM

LIRIČNE VINJETE LUCIJANA REŠČIČA (1946–2003)

V četrtek, 14. avgusta 2003 – na Jupitrov dan, je vinjeta Lucijana Reščiča, učitelja, likovnega samorastnika in ilustratorja več kot tridesetih knjig, odvalovila preko listov, na katere je doslej, navdihnjen od dolenskih gričev, glasbe in literature vezel pretanjene linije in plosko belino spreminjal v fragmente ali pa kar panorame stvarnih in ezoteričnih svetov.

Lucijan se je rodil v Šempetru pri Novi Gorici. Z umetnostjo se je srečal že v

prvem razredu osnovne šole. Ob glasbi, posebno ob zvokih violine, je zaslutil, da zunaj vidnega in slušnega sveta obstojajo neobljudene jase, po katerih se lahko sprehaja čisto sam, in vendar mu ni nikoli dolgčas. Z likovnim izrazom se je srečal kasneje, pri akademskem slikarju Vladimirju Hmeljaku, ki je otroke z veseljem povabil v svoj atelje. Po končanem učiteljišču v Tolminu je sprva služboval v odmaknjenih slovenskih vasicah, kjer je po celodnevem poučevanju zmanjkalo časa za ustvarjanje. Delo učitelja je nadaljeval na Čatežu in v Trebnjem, kjer si je dokončno ustvaril dom. Skoraj dve desetletji je bil samostojni svetovalec na Dobu pri Mirni, kasneje samostojni kulturni delavec, hkrati pa likovni urednik *Rasti*, revije za literaturo, kulturo in družbena vprašanja, ki jo izdaja Mestna občina Novo mesto.

Umetnikovo delo praviloma spremlja psihološka pronicljivost, ki mu omogoča, da notranje in zunanje dražljaje prelije v samotno jezero domišljije, kjer se zaznava oplodi s semeni osebne svetlobe in nekega dne dozorela, skozi duhovno medenico, pljuskne na plano. Proces rodi umetnino, a kljub temu se včasih dogaja, da vsebina, predstavljena drugim ljudem, s svečavo ne doseže omizja njihovih soban. V prenesenem pomenu bi to pomenilo: dovolj za predjed, a mnogo premalo za obed. Živa energija Lucijanovih podob pa nas – celo tiste, ki zase pravijo, da se na slikarstvo ne spo-

znajo – vznemiri, nahrani in spodbudi, da se znova in znova vračamo.

Ni naključje, da s(m)o pesniki v njegovem likovnem izrazu odkrili esteticizem, ki z žlahtno avro pospremi pesem, hkrati pa v bralcu izziva zaznavo poetičnih vizij, brstečih pod mahom zavesti. Upodabljanje poezije, ki poleg komunikativne naglaša zlasti ekspresivno funkcijo jezika, ni enostavno delo. Šele spoštljiva poglobljenost v metaforične tolmine, kjer je med muževnimi stebli lokvanjev komaj mogoče prepoznati prosto lebdeče sopomene nevidnih svetov, ilustratorju daje pooblastilo, da jim lahko ustvari tudi materialno telo.

Lucijan Reščič je to zaupanje prejel leta 1980. S pesniškim prvencem Franceta Režuna *Drobci sonca*, za katerega je prispeval petnajst ilustracij, smo ga prvič spoznali v zgoščenih kompoziciji, ki jo je kasneje izpopolnjeval in plemenitil ob pesmih Franceta Šalija (*Romarke, Pesnik na večerni poti*), Ivana Gregorčiča (*Beg gazel*), Severina Šalija (*V deveto deželo*), Vide Brest (*Tiho tiho, srce*), dvojezične pesmi Ivica Jembriha (*Zemlja smo – Zemlja sme*). Pisatelji in uredniki so mu zaupali tudi likovno opremo obsežnejših proznih besedil: *Naši kraji, podobe preteklosti in sedanjosti v občini Trebnje* (France Režun), roman *Oče naš* (Pavle Zidar), *Krjavljevo zgodbo* iz romana *Deseti brat* (Josip Jurčič).

Z enako zavzetostjo in izrazno občutljivostjo je Lucijan Reščič ilustriral poezijo in prozo za otroke: *Majhen dober dan* (Tone Pavček), *Skozi vrt in čez plan* (Jože Snoj), *Žigulinov mali svet* (Asta Malavašič), *Kaj lepega povej, Kokokoška Emilija* in *Medena pravljica* (Svetlana Makarovič), *Zgodbice o kačah* (Marjan Tomšič), *Okna in okenca* (Kristina Brenkova) in druge.

V tem trenutku je kar moteče formalno naštevanje vseh Lucijanovih likovnih melodij, ki kar kličejo po poglobljeni analizi pristojnih strokovnjakov. Njegov

vi akvareli in perorisbe so namreč partiture, sestavljene iz številnih arhetipskih simbolov, ki kljub sledenju literarni predlogi zvenijo onkraj besednih salonor in se ne dajo ujeti običajni zaznavi. Njihova gibka pripoved je sinestetična, prepoznavna šele v soobčutenju, ki ga ustvarijo vsa čutila hkrati.

Njegova dela so bila, samostojno ali v okviru skupinskih razstav na ogled v vseh večjih krajih doma in izven države (v Bosni in Hercegovini, Hrvaški, Srbiji, Nemčiji, Italiji, Franciji in Ekvadorju). Prejel je priznanja: Taborsko listino in Zlato plaketo za ustvarjalni prispevek k razvoju Tabora likovnih samorastnikov Trebnje, Golievo priznanje za dosežke na področju kulture v Trebnjem ter priznanje Hinka Smrekarja, vendar vse to niti približno ne predstavi njegovega globljega pomena za slovenski likovni prostor. Reščičev podzavestni mistični iluzionizem, ki spretno, praviloma vertikalno, pleše tango s predmetnim svetom, bo potrebno globlje raziskati.

Sledeč nacionalnemu projektu Rastočča knjiga, so letos aprila tudi Trebanjci ustanovili njeno »podružnico« in ga umestili med ugledne krajane, ki so pustili vidne sledi v kulturnem življenju kraja.

Pred meseci, ko mi je Lucijan izročil sedem celostranskih perorisb, ki bodo pospremile moje sonete iz zbirke z naslovom *Talisman* (leta 2005 izide pri Mladinski knjigi), sem ga vprašala, kdaj je imel priložnost videti *Dvorano desetih bambusov* – kitajsko knjigo iz prve polovice 17. stol. s 180-timi slikami skal, rastlin, ptic in sadežev? »Tega dela ne poznam, a saj veš, da z notranjimi očmi lahko vidimo vse, kar je bilo ali pa šele bo ustvarjeno,« je odgovoril z igrivim nasmehom. Nekaj dni kasneje je tudi sam spregovoril o svoji bolezni. Nikoli se nisem z nikomer tako neobremenjujoče pogovarjala o zemeljski smrti. Kot da se eden od naju pripravljaja na

dolgo potovanje, drugi pa pride za njim, ko opravi svoje delo. Čeprav sem vedela, da Lučko počasi ugaša, je v ozadju razuma tlelo upanje, da bo bližajoči se čas vendarle spremenil smer in naredil ovinek – do nekoč ...

Lucijanov duhovni stenj je v zemeljski atmosferi ugasnil le za tiste, ki ne poznajo njegovega dela. Gledam in gledam filigransko natančne perorisbe, ki sva jih skupaj podnaslovila s posamičnimi verzji, vzetimi iz sonetnega tkiva. Široko razpete peruti ptic, rožni popki, razsuti cvetovi, poševna žita, čipke in verižice, hrzanje konj v smeri neba in v pliséju razpršeni žarki svetlobe (simbol svetega Duha), ki se skozi metež mane komajda še dotikajo zemlje ..., presegajo likovno zaznavo sonetne vsebine. Predstavljajo neslišni dialog, ki harmonično povezuje

nebo in zemljo in ju spominja na skupno izhodišče ljubezni – neuničljive esence bivanja.

Pred zaveso hladnih darwinističnih presoj žari védenje, da je Lucijanu tudi v resnici uspelo narediti ovinek. Njegova izrazna moč, ki je bistvo človekovega obstoja, diha naprej – daleč do nekoč.

Pred odhodom je svoje najdražje prosil, da so mu predvajali posnetek koncerta Petra Iljiča Čajkovskega. Sam sebe je, z navidezno taktirko v rokah, pospremil na potovanje v transcendenco – med attribute, ki jih je s kaligrafsko tankočutnostjo narisal že davno prej, kajti Lucijan je znal gledati z notranjimi očmi, ki lahko vidijo vse, kar je bilo in bo kdaj koli ustvarjeno.

Zvezdana Majhen